میزبانی از جنگ‌زدگان در هتل ۵ستاره
مروری بر خاطرات اسکان بازماندگان جنگ تحمیلی در هتل اینترنشنال
۲۲

من هر کجا بروم حرفم را می‌زنم!
رهبر کبیر انقلاب اسلامی در نوفل لوشاتو، زمینه‌ها و پیامدها
۲۳

جوانان گمشده‌شان را در مولانا خواهند یافت
در همایش بزرگداشت مولانا مطرح شد
۲۴

سه‌شنبه ۱۹ مهر ۱۴۰۱ ■ ۱۴ ربیع‌الاول ۱۴۴۴ ■ سال سی‌ام ■ شماره ۸۶۰۹۵

همشهری فرهنگ

عکس یادگاری خانواده دانشور در شیراز سال ۱۳۰۸ (سیمین دانشور نفر دوم از راست)

محمدحسین قاسمی می‌گوید: «اجازه و قرارداد تولید سووشون را با وارث دانشور بسته‌ایم»

تولید «سووشون» با اجازه وارث

سریال

فهیمه پناه‌آذر
روزنامه‌نگار

ساخت فیلم و سریال از رمان‌های ماندگار می‌تواند آرزوی هر کارگردان و فیلمسازی باشد، آرزویی که گاهی با وجود اجازه از شخص نویسنده و یا حتی خرید اثر تالیفی، محقق نمی‌شود. موضوعی که بعد از ۳ دهه محمد متوسلانی آن را مطرح می‌کند و می‌گوید: «بعد از آنکه در سال ۱۳۶۴ «کفش‌های میرزا نوروز» را ساختم، به‌دنبال تولید فیلمی از رمان مشهور «سووشون» بودم و حتی اجازه اقتباس آن را از سیمین دانشور گرفتم اما حالا سال‌ها گذشته و این آرزو برآورده نشده است.» متوسلانی نتوانست فیلمش را از «سووشون» دانشور بسازد و حالا نرگس آبیار تولید سریال این اثر ماندگار را در دست دارد. به تازگی مجوز تولید سینمایی آن را هم گرفته است.

داستانی در دهه ۴۰

رمان «سووشون» نخستین رمان سیمین دانشور، نویسنده ایرانی است که سال ۱۳۴۸ منتشر شد. داستان «سووشون» در شیراز و در سال‌های پایانی جنگ جهانی دوم رخ می‌دهد و فضای اجتماعی سال‌های ۱۳۲۰ تا ۱۳۲۵ را ترسیم می‌کند.

علت نامگذاری این کتاب نیز تشابه سرانجام یکی از شخصیت‌های داستان با سرنوشت سیاوش، قهرمان اسطوره‌ای ایران باستان است. این کتاب نخستین بار در تیرماه سال ۱۳۴۸ منتشر شد و تا سال ۱۳۹۳ به چاپ نوزدهم رسید.

فیلمسازی که موفق به ساخت سووشون نشد

محمد متوسلانی در گفت‌وگویی عنوان کرده: «دهه ۶۰ با سیمین دانشور قراردادی امضا شد که البته قراردادم را به موزه جلال و سیمین تحویل دادم تا در آنجا به نمایش گذاشته شود.

خیلی تلاش کردم که فیلمی را از رمان «سووشون» بسازم. با تهیه‌کننده‌های مختلفی صحبت کردم، حتی با تلویزیون مذاکره کردم که نسخه سریالی آن ساخته شود ولی هیچ‌کدام به نتیجه نرسیدند. ساخت اثری تصویری از «سووشون» خیلی سخت بود چون هزینه ساخت آن بسیار زیاد می‌شد. ساخت فیلم از «سووشون» مسئولیت سنگینی داشت و در نهایت شرایط برای من مهیا نشد.»

انقضای یک قرارداد

سال‌ها از این موضوع گذشته و محمدحسین قاسمی، تهیه‌کننده توضیح می‌دهد: «تمام قراردادها که برای تولید فیلم‌های اقتباسی بسته می‌شود نهایتا تا ۱۰ سال اعتبار دارد و اگر این زمان بگذرد صاحب یا وارث می‌تواند قرارداد جدیدی را ببندد. آقای متوسلانی هم آن زمان قرارداد تولید فیلم را بستند اما ساخت فیلم میسر نشد. به همین دلیل فیلمسازان و دیگر کارگردانان می‌توانند قراردادهای جدید خود را داشته باشند.»

اجازه از وارث

این قضیه مطرح است که نرگس آبیار که تهیه‌کنندگی فیلم و سریالش را محمدحسین قاسمی برعهده دارد، اجازه اقتباس را از چه کسی گرفته است؟ قاسمی تهیه‌کننده این اثر به همشهری توضیح می‌دهد: «سیمین دانشور دختر خوانده و خواهرزاده‌ای دارند که وارث مرحوم دانشور بوده است. ما اجازه ساخت و خرید از این تالیف را با وی داشتیم و قرارداد هم با او امضا شده است.»

وارث سیمین دانشور

سال‌ها پیش بحث وراثت سیمین دانشور به یک موضوع روز تبدیل شده بود؛ زمانی که قرار بود خانه سیمین و جلال تبدیل به خانه‌موزه شود تنها لیلی ریاحی، (خواهرزاده) و ویکتوریا دانشور (خواهر) از نزدیکان نویسنده بودند که صحبت‌هایی در این زمینه کردند.

حالا خانه تبدیل به موزه شده است و گفته می‌شود لیلی ریاحی خواهرزاده و دختر خوانده سیمین دانشور فوت شده و به گفته پرستار ویکتوریا دانشور، خواهر سیمین هم حال مساعدی ندارد.

با این اوصاف به‌نظر می‌رسد محمدحسین قاسمی اجازه و قرارداد را با لیلی ریاحی دارد.

مکث

«سووشون» روی صحنه تئاتر

در این سال‌ها تنها یک‌بار از روی اثر سیمین دانشور یک نمایش تولید و روی صحنه رفته است. «سووشون» برای نخستین بار توسط نرگس آبیار در دو نسخه سریال و سینمایی تولید خواهد شد. دانشور در تمام طول زندگی‌اش درخواست کارگردانان و تهیه‌کنندگان بسیاری را که علاقه‌مند بودند از روی این رمان فیلم بسازند، رد کرد و منیژه محامدی، نمایشنامه‌نویس، مترجم و کارگردان تئاتر بود که توانست اجازه به صحنه‌بردن نمایشی از این رمان را از دانشور بگیرد. در نمایشی که محامدی در اواخر سال ۷۹ و اوایل سال ۸۰ در سالن اصلی تئاتر شهر به صحنه برد افسانه بایگان (در نقش زری)، محمد اسکندری (در نقش یوسف)، مهدی میامی، محسن زهتاب، آزیتا لاچینی، مهوش افشارپناه، فریده سپاه منصور، حبیب دهقان نسب و... بازی کردند. این نمایش از اسفند ۱۳۷۹ تا اردیبهشت ۱۳۸۰ در سالن اصلی تئاتر شهر اجرا شد و محامدی سال ۸۶ نمایشنامه «سووشون» را که براساس این رمان جاودان نوشته بود توسط نشر قطره منتشر کرد.

صندلی خالی مدیرعامل

هیأت‌مدیره خانه‌سینما هنوز به جمع‌بندی نهایی برای انتخاب مدیر نرسیده است

سینما

با گذشت بیش از ۴۰ روز از برگزاری مجمع عمومی خانه‌سینما و انتخاب اعضای هیأت‌مدیره هنوز خبری از انتخاب و معرفی مدیرعامل نیست. اگر روزگاری در انتهای دهه ۱۳۸۰، اعضای هیأت‌مدیره خانه‌سینما در کمتر از یک‌ساعت پس از پایان رأی‌گیری، تشکیل جلسه می‌دادند و مدیرعامل منتخب‌شان را انتخاب و معرفی می‌کردند، حالا با گذشت زمانی طولانی هنوز خبری از جمع‌بندی نهایی برای انتخاب مدیرعامل خانه‌سینما نیست. موضوعی که باعث شده رسانه‌ها با روایت‌هایی متفاوت به آن بپردازند.

منوچهر محمدی گزینه مدیرعاملی

ایرنا در تحلیلی از سکوت هیأت‌مدیره انتقاد کرده و به فرصت کوتاه باقیمانده برای معرفی مدیرعامل خانه‌سینما اشاره کرده است. فرصتی که به روایت خبرگزاری دولت و با تأکید بر تصریح اساسنامه خانه‌سینما که باید نهایتاً تا ۴۵ روز پس از انتخاب اعضای هیأت‌مدیره، مدیرعامل انتخاب شود، کمتر از یک هفته تا پایانش زمان باقی مانده است: «متأسفانه هیأت‌مدیره جدید خانه‌سینما نیز در تداوم رویه موجود طی این سال‌ها، میانه خوبی با رسانه‌ای کردن اقدامات و تصمیمات خود ندارند و به همین دلیل نمی‌توان تخمین مناسبی از شرایط موجود یا میزان پیشبرد اهداف آنها به‌دست آورد.

اگرچه نمی‌توان از فرد یا افرادی به‌عنوان نامزدهای احتمالی مدیرعاملی در دوره جدید نام برد اما نام‌هایی چون منوچهر محمدی از شانس کافی برای رسیدن به این پست برخوردار است. محمدی که قرار بود به‌عنوان نماینده صنف تهیه‌کنندگان، وارد انتخابات خانه‌سینما شود، درنهایت، انصراف داد و حالا وی می‌تواند به دلایلی چون تجربه مدیرعاملی خانه‌سینما طی سال‌های ۸۰ تا ۸۱ و البته نزدیکی به دایره فکری مدیریت پیشین و فعلی خانه‌سینما، یکی از اصلی‌ترین گزینه‌های موجود باشد. خانه‌سینما در شرایط فعلی با بحران‌های بزرگی نظیر نبود امنیت شغلی برای اعضای خود، شکاف میان هنرمندان و مدیران سینمایی، رکود تولید و مسائلی از این دست دست‌وپنجه نرم می‌کند. البته که نمی‌توان از جهت‌گیری سیاسی غیرمستقیم این خانه طی سالیان اخیر و پیشی گرفتن اهداف سیاسی بر فعالیت صنفی آن نیز چشم‌پوشی کرد. مورد مهمی که در تمامی این سال‌ها با واکنش‌های متفاوتی از سوی اعضای این خانه همراه بوده است. حالا در چنین مختصاتی باید دید چه فرد سینماگر یا غیرسینماگری برای سیزدهمین کرسی خانه‌سینما انتخاب می‌شود. کرسی حساس و وسوسه‌کننده‌ای که انبوه مشکلات و مصایب پیش روی آن، تا حدود بسیاری، زرق و برق آن را برای نامزدهای این پست کم می‌کند.»

فرصتی بیشتر برای انتخاب مدیرعامل

اما پس از انتشار تحلیل ایرنا، خبرگزاری صبا روایتی متفاوت از اساسنامه خانه‌سینما ارائه داد و خبر گزینه مدیرعاملی معرفی شده را هم تکذیب کرد: «طبق ماده ۳۴ اساسنامه خانه‌سینما هیأت‌مدیره موظف است ظرف حداکثر ۲ ماه پس از انتخاب نسبت به استخدام مدیرعامل خانه‌سینما اقدام کند.»

البته مطلبی که در این بند از اساسنامه گنگ به‌نظر می‌رسد این نکته است که این مدت زمان ۲ ماهه بعد از انتخاب اعضای هیأت‌مدیره آغاز می‌شود یا بعد از تأیید اسامی منتخب از مراجع مربوطه. با این حال بین ۲۰ تا ۲۸ روز از این مهلت ۲ ماهه فرصت باقی مانده است.

طبق بررسی‌های صبا، برخلاف اسامی که در روزهای اخیر مطرح شده‌اند، هیأت‌مدیره خانه‌سینما هنوز به قطعیتی نرسیده و نام‌های متعددی مطرح شده و در حال بررسی آنها هستند تا با ارزیابی دقیق بتوانند گزینه مناسب این جایگاه را انتخاب کنند. درنهایت کمتر از یک ماه از این فرصت ۲ ماهه باقی مانده و باید منتظر بمانیم تا با مدیرعامل جدید خانه‌سینما آشنا شویم.»

خانه خلوت

خانه سینما که روزگاری شهرتی فراگیر یافته بود حالا سال‌هاست که از اهمیت و جایگاهش کاسته شده است.

تشکل صنفی‌ای که افکارعمومی بعد از بسته شدنش در دولت احمدی‌نژاد نسبت به آن حساس شده بود، در سال‌های اخیر بیشتر به بی‌عملی و انفعال شهره بوده است. تشکلی که محافظه‌کاری مدیرانش باعث شده بخش قابل‌توجهی از خانواده بزرگ سینما، نسبت به عملکردش منتقد باشند.

باید دید با توجه به انتخابات اخیر خانه سینما و حضور هیأت مدیره تازه، تحولی در رویکرد خانه سینما حاصل خواهد شد یا خیر؟ فعلا که تعلل در انتخاب مدیرعامل، چشم‌انداز روشنی را نوید نمی‌دهد و عده‌ای معتقدند جامعه اصناف سینمایی کشور با این دست فرمان از رکود خارج نخواهد شد.

البته که همه‌چیز بستگی به آن دارد که در نهایت چه‌کسی بر مسند مدیرعاملی خانه سینما تکیه خواهد زد و چه تصمیماتی خواهد گرفت. فعلا این خانه خلوت است ولی شاید در روزهای آتی شرایط تغییر کند.

هم‌آهنگ شعیبی

بهروز شعیبی در جدیدترین فعالیت سینمایی خود، فیلم «هم‌آهنگ» را جلوی دوربین می‌برد.
به گزارش همشهری، بهروز شعیبی به‌زودی پروژه هم‌آهنگ را به تهیه کنند گی علی سرتیپی جلوی دوربین می‌برد. این نخستین همکاری شعیبی و سرتیپی است که پس از دریافت پروانه ساخت، احتمالا برای حضور در جشنواره فجر امسال، جلوی دوربین خواهد رفت. شعیبی سال گذشته، بدون قرار قبلی را در ایران و آلمان جلوی دوربین برد.
فیلمی که در جشنواره فجر سال گذشته، برنده ۲جایزه بهترین صداگذاری و بهترین فیلم از نگاه ملی شد و در اکران تابستانه امسال نیز حدود ۳میلیارد و ۵۰۰ میلیون تومان فروش داشت. علی سرتیپی نیز فیلم‌های عروسی مردم، ستاره‌بازی و شهرک را در نوبت نمایش دارد.

■■■

رقابت ۸۴ فیلم برای اسکار

۸۴ کشور فیلم منتخب و رسمی خود را برای رقابت در این رویداد سینمایی معرفی کردند.
به‌گزارش ورایتی، ایتالیا (نوستالژیا ساخته ماریو مارتونه)، فرانسه (سنت عمر ساخته آلیس دیوپ)، اسپانیا (آلکاراس به کارگردانی کارلا سیمون)، برزیل (مارس وان ساخته گابریل مارتینز)، مکزیک (باردو ساخته الخاندرو گونزالز ایتاریتو)، ژاپن (پلن ۷۵ ساخته چی هایاکاوا)، لهستان (EO ساخته یرژی اسکولیموفسکی)، کره‌جنوبی (تصمیم به رفتن به کارگردانی پارک چان-ووک)، اتریش (کورساژ ساخته ماریو کروتزر)، سوئد (پسری از بهشت ساخته طارق صالح) و ایران (جنگ جهانی سوم ساخته هومن سیدی) مهم‌ترین فیلم‌های این رقابت محسوب می‌شوند.
کامبوج، مصر، غنا، مالزی، نیجریه، آفریقای جنوبی و زامبیا از جمله کشورهایی هستند که هنوز فیلمی را به آکادمی ارسال نکرده‌اند.
آکادمی فیلم روسیه نیز پیش از این اعلام کرده به‌دلیل مواضع آمریکا در قبال جنگ اوکراین، جوایز اسکار ۲۰۲۳ را تحریم کرده و نماینده‌ای در این رویداد نخواهد داشت و سینمای افغانستان هم با توجه به تحولات سیاسی این کشور، در اسکار ۲۰۲۳ نخواهد بود.
رکورد بیشترین حضور کشورها در عرصه اسکار خارجی به سال ۲۰۲۰ بازمی‌گردد که با رقابت ۹۳ کشور همراه بود و باید دید در اسکار ۲۰۲۳ در نهایت چند کشور برای کسب اسکار بهترین فیلم بین‌المللی رقابت خواهند کرد و این رکورد خواهد شکست یا خیر.
فهرست نامزدهای اولیه شاخه شامل ۱۵ فیلم در تاریخ ۲۱ دسامبر ۲۰۲۲ (۳۰ آذر) و ۵ نامزد نهایی نیز روز ۲۴ ژانویه ۲۰۲۳ (۴ بهمن) معرفی می‌شوند. مراسم نود و پنجمین دوره جوایز سینمایی اسکار روز ۱۲ مارس ۲۰۲۳ (۲۱ اسفند) در تئاتر دالبی در هالیوود برگزار می‌شود.

جهان

بودجه نقد و فروش نسیه

شکست «آمستردام» با لشکر ستاره‌هایش

«آمستردام»، جدیدترین ساخته دیوید اُ. راسل در گیشه شکست خورد. داستان این درام معمایی که در دهه ۱۹۳۰ می‌گذرد، با وجود بودجه هنگفت ۸۰ میلیون دلاری و ستاره‌هایی چون کریستین بیل، مارگو رابی، تیلور سویفت، رابرت دنیرو، آنیا تیلور-جوی، کریس راک، مایک مِیرز، مایکل شنون و... در پایان نخستین هفته اکرانش در سینماهای آمریکا تنها ۶ و نیم میلیون دلار در گیشه فروخته است. با توجه به هزینه‌ای که صرف تولید این فیلم شده، باید گفت «آمستردام» افتتاحیه شکست‌خورده‌ای داشته است.

دیوید اُ. راسل که برای فیلم‌هایی همچون «سه پادشاه» (۱۹۹۹)، «مشت‌زن» (۲۰۱۰) و «حقه‌بازی آمریکایی» (۲۰۱۳) شناخته می‌شود، در این فیلم که داستانی جنایی را با واقعیت‌های تاریخی درهم‌آمیخته، داستان سه دوست صمیمی را دنبال می‌کند که شامل ۲ سرباز با بازی کریستین بیل و جان دیوید واشنگتن و یک پرستار با بازی مارگو رابی می‌شود. این سه دوست، پیمان بسته و قسم خورده‌اند که از همدیگر محافظت کنند؛ حالا هر چه هم می‌خواهد پیش آید. همه‌چیز خوب و خوش است تا وقتی این سه نفر خود را متهم به قتل یک نفر می‌یابند.

تازه‌ترین اثر دیوید اُ. راسل که در ۳۰۰۵ سینما در آمریکای شمالی اکران شد، پس از «لبخند» با فروش ۱۷٫۶ میلیون دلار و «لایل لایل کروکودیل» با فروش ۱۱ و نیم میلیون دلار در رتبه سوم قرار گرفت. این فیلم با میانگین ناچیز برای هر اکران ۲ هزار و ۱۶۳ دلار به‌عنوان یکی از بدترین نمایش‌های حرفه‌ای اُ. راسل به رقم قابل توجهی از حیث فروش دست نیافت. «آمستردام» با امتیاز تنها ۳۴ درصد در راتِن تومِیتوز نظر منتقدان را هم جلب نکرد و نقدهای ضعیفی هم دریافت کرده است. اغلب منتقدان این فیلم را با لشکری از ستاره‌هایش به‌دلیل داستان درهم و برهم و هیاهوی فراوان، اما اثرگذاری کمش مورد انتقاد قرار داده‌اند. برخی منتقدان بازی بعضی از بازیگران را پایین‌تر از سایرین ارزیابی کرده‌اند و برخی دیگر را موفق‌تر می‌دانند. البته نظرات تندتری هم درباره این فیلم ابراز شده که کل گروه بازیگران را سردرگم و ناموفق می‌دانند، حتی کریستین بیل و مارگو رابی را. منتقدان مخالف فیلم معتقدند که یخ فیلم به‌اصطلاح نگرفته و کمدی فیلم قوام نیافته است. این میزان کم فروش برای سازنده فیلم تحسین شده «دفترچه امیدبخش» با بازی جان دیوید واشنگتن، کریس راک، آنیا تیلور جوی، ماتیاس شوئنارتز، رامی ملک و رابرت دنیرو ناامیدکننده است. این شکست برای آمستردام در حالی رقم خورد که «پارکر فین» با فروش ۱۷٫۶ میلیون دلار برای لبخند در صدر قرار دارد. این برای دومین هفته است که «لبخند» در صدر باکس آفیس آمریکای شمالی قرار می‌گیرد. این فیلم ترسناک با امتیاز ۷۷ درصدی از راتِن تومِیتوز تاکنون ۴۹.۸ میلیون دلار در آمریکا و ۸۹.۹ میلیون دلار در سراسر جهان فروش داشته است. درحالی که بودجه آن تنها ۱۷ میلیون دلار است. زن پادشاه با ۵.۳ میلیون دلار، نگران نباش عزیزم با ۳.۵ میلیون دلار، آواتار با ۲.۶ میلیون دلار و باربارین (بیگانه) و بروس هر کدام با ۲.۲ میلیون دلار در رتبه‌های بعدی از حیث فروش قرار دارند.
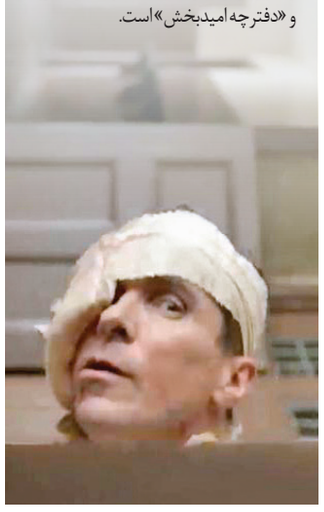
اُ. راسل که ۵ نامزدی اسکار در کارنامه دارد، نویسندگی و تهیه‌کنندگی «آمستردام» را هم برعهده داشته و با این فیلم نخستین فیلم بلندش را پس از «جوی» در سال ۲۰۱۵ ارائه می‌کند. وی برای «مشت‌زن»، «دفترچه امیدبخش» و «حقه‌بازی آمریکایی» نامزدی کارگردانی اسکار را کسب کرد و برای «دفترچه امیدبخش» نامزد دریافت جایزه اسکار بهترین فیلمنامه اقتباسی و برای «حقه‌بازی آمریکایی» نامزد دریافت جایزه بهترین فیلمنامه غیراقتباسی شد. در «آمستردام» برای سومین بار راسل با کریستین بیل همکاری کرده است. «مشت‌زن» و «حقه‌بازی آمریکایی» فیلم‌های قبلی این دو با هم بودند. در عین حال این فیلم چهارمین همکاری دنیرو و راسل پس از «جوی»، «حقه‌بازی آمریکایی» و «دفترچه امیدبخش» است.